

Rapport om arbete med nationella minoriteters rättigheter år 2015

Bakgrund

Denna rapport har sammanställts i enlighet med kommunens riktlinjer för nationella minoriteters rättigheter (Dnr Kst 2013/162-31). Rapporten är strukturerad med utgångspunkt i de krav som finns i riktlinjerna kring information, skyddande och främjande av språk och kultur, kontakter med kommunen, samråd kring frågor som berör minoriteterna, äldreomsorg på minoritetsspråk samt uppföljning av arbetet.

Information

På kommunens webbplats finns en sida som innehåller information om så väl lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk som minoritetsarbetet i Järfälla. På webbsidan ges även tillgång till kommunens riktlinjer för minoritetsarbetet samt grundläggande information om nationella minoriteters rättigheter på samtliga minoritetsspråk finska, meänkieli, nordsamiska, sydsamiska, lulesamiska, jiddisch, romani arli, romani kelderash och romani kale. Det samråd som arrangerades av kommunen spreds även via webbplatsen och i lokaltidning. Personalen i servicecenter har under 2015 fått uppdatering om de nationella minoriteternas rättigheter i enlighet med riktlinjerna.

Skyddande och främjande av språk och kultur

Enligt riktlinjerna ska varje nämnd planera för inslag i sin verksamhet som syftar till främjande av språk och kultur. Kommunen erbjuder genom Järfälla språkcentrum möjlighet till modersmålsundervisning på samtliga nationella minoritetsspråk. På kommunens hemsida under barn & utbildning har kommunen information för elever och föräldrar om denna möjlighet. Informationen ges på svenska.

Just nu pågår modersmålsundervisning i förskolan, i förskoleklass och i grundskolan på finska och romani. På Järfälla språkcentrum har man noterat ett fortsatt minskat intresset för att läsa modersmål i finska och idag är det ca 43 elever som får modersmålsundervisning i finska. Det är endast 5-6 elever som får modersmålsundervisning i romani.

Kommunens bibliotek arbetar för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur genom tillgängliggörande av medier på samtliga nationella minoritetsspråk och om samtliga nationella minoriteter. Detta finns som ett prioriterat område i bibliotekets medieplan. Järfälla Kultur har under året erbjudit tre scenkonstföreställningar för barn, spelade på svenska och finska: ”Jag är ett träd /Minä olen puu”, ”Dykare/Sukeltaja” och ”Maskeraden på slottet” spelade av UusiTeatteri, en tvåspråkig teater som spelar föreställningar på svenska, finska och ofta just även tvåspråkigt

Kontakter med kommunen

Enligt Järfälla kommuns riktlinjer för nationella minoriteters rättigheter ska kommunen ha en aktuell bild av vilka språkkunskaper som finns i kommunen när det gäller de nationella minoritetsspråken. En språkinventering genomfördes under 2014 av kommunens personal. 59 av de som svarade på enkäten angav att de talar finska och

3 personer angav att de talar meänkieli. Vid samrådet hade kultur-, demokrati-, och fritidsförvaltningen personal på plats som pratade finska och samiska, vilket var de två språkgrupper som denna gång deltog. Se mer nedan angående samråd.

Samråd kring frågor som berör minoriteterna

Enligt lagen om nationella minoriteter ska kommuner genom samråd ge företrädare för de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem. Ett första öppet samråd med de nationella minoriteterna genomfördes i Järfälla kommun den 25 november 2015. Samrådet var öppet för samtliga medborgare som identifierar sig som tillhörande en nationell minoritet. Inbjudan spreds via kommunens hemsida, riksorganisationer för de nationella minoriteterna, annons i lokaltidning, genom modernmåslärare och genom affischer. Sammanlagt deltog ett trettiootal personer i mötet, varav ungefär hälften kom från kommunen i form av politiker eller tjänstepersoner. Den andra hälften bestod av representanter från de nationella minoriteterna sverigefinnar och samer, med klar majoritet av sverigefinnar.

På mötet informerades om kommunens riktlinjer men fokus låg på en cafédialog med tre teman:

- Hur ska vi samråda?
- Språk och kulturarv – hur skyddar och främjar vi?
- Information, kontakt och service – hur kan kommunen arbeta?

Under temat hur ska vi samråda lyftes en rad olika förslag som kommer att bearbetas för att ta fram framtida samrådsformer. Gällande språk och kulturarv lyftes en rad olika förslag och idéer som kan främja och skydda minoritetsspråken, såsom att synliggöra nationaldagar och skapa kulturaktiviteter på minoritetsspråken. Fokus var finska och samiska utifrån deltagarnas språktillhörighet. Under temat information, kontakt och service lyftes frågor om behovet av finspråkig personal och information och service på främst finska. Särskild fokus i diskussionerna var också äldreomsorg på finska och deltagande i pensionärsrådet från den lokal finska pensionärsföreningen. Minnesanteckningar med alla idéer och tankar som togs upp har skickats till de som deltog vid samrådet. Tidningen Ruotsin Suomalainen rapporterade från samrådet.

För att ge möjlighet till diskussion erbjuds intresserade att ingå i en medborgarpanel som är öppen för alla som vill diskutera kommunens insatser för nationella minoriteter. Det kan både handla om att kommunen vill diskutera någon fråga eller att medlemmar av någon nationell minoritet vill föra fram åsikter till kommunen. För att anmäla intresse för att medverka i medborgarpanelen skickar den intresserade sitt namn och sin e-postadress till funktionsbrevlådan med e-postadress nationellminoritet@jarfalla.se. Information om medborgarpanelen finns på kommunens webbplats. Intresset har varit lågt för möjligheten men några få anmälningar har kommit in efter samrådet.

Riktlinjerna uttrycker att kommunens ordinarie råd för brukarmedverkan ska vara öppna för organisationer som samlar medlemmar av de nationella minoriteterna. Detta har inte förverkligats under året.

Kartläggning av nationella minoriteter i Järfälla kommun

Kommunstyrelseförvaltningen har sammanställt statistik i syfte att få en bild av hur många personer som ingår i nationella minoriteter i Järfälla. Utöver granskning av statistiskt material har undersökningen genomförts med hjälp av kontakter med orga-

nisationer som samlar personer från de nationella minoriteterna. Nedanstående tabell redovisar resultatet av undersökningen.

Tabell 1. Kartläggning av nationella minoriteter i Järfälla

Nationell minoritet	Antal	Källa
Sverigefinnar ¹	7 517	Statistiska centralbyrån
Tornedalingar	~300	Svenska tornedalingars riksförbund, Stockholms lokalavdelning
Judar	75-80	Judiska församlingen i Stockholm
Samer	22	Sametinget
Romer	Okänd	Saknas

Sammanställningen försvåras av den så kallade självidentifikationsprincipen² men visar ändå på att det största behovet i kommunen verkar finnas inom den nationella minoriteten sverigefinnar.

Äldreomsorg på minoritetsspråk

Enligt lagen om nationella minoriteter ska kommunen erbjuda hela eller delar av den service som erbjuds inom ramen för äldreomsorg på finska, meänkieli respektive samiska om det efterfrågas och om kommunen har tillgång till personal som är kunnig i språket. Under året har en dagverksamhet inom äldreomsorgen öppnats i Barkarby med finsk inriktning. I verksamheten deltar i nuläget en person. Beslut har fattats om att en avdelning med språkinriktning ska öppnas inom äldreomsorgen. Arbete med detta pågår. I den övriga verksamheten finns det tillgång till finstalande personal vid behov på kommunens äldreboende.

Finskt förvaltningsområde

Järfälla kommun ansökte den 12 mars 2015 om att ingå i förvaltningsområde för finska som minoritetsspråk. Den 17 december meddelade regeringen att samtliga ansökningar som inkommit under 2015 om kommunala förvaltningsområden avslås. Anledningen är indikationer på att förvaltningsområden i Sverige inte fungerar optimalt och de samordnande myndigheterna Länsstyrelsen Stockholm och Sametinget kommer se över hur statsbidraget till förvaltningsområden används. Statsbidragets syfte kommer att tydliggöras och riktlinjer utformas för dess användning. Möjlighet att anslutas till förvaltningsområden kommer öppnas upp igen. Kommunstyrelsen har dock gett i uppdrag till kommundirektörerna att, inom ramen för kommunikationsstrategin, komma med förslag till åtgärder för att tillgodose Järfällas finskspråkiga invånares möjlighet till kommunikation och information med kommunen i enlighet med vad som är praxis för att vara en del av förvaltningsområdet för finska som minoritetsspråk.

¹ Utdrag ur Statistiska centralbyråns befolkningsregister anger 7 517 personer med finsk anknytning i Järfälla kommun. Siffran inbegriper personer födda i Finland eller med minst en förälder född i Finland eller med minst en far-/morförälder född i Finland.

² Självidentifikationsprincipen innebär att det är upp till varje individ att avgöra om han eller hon tillhör någon av de nationella minoriteterna (Regeringens proposition 2008/09-158 – ”Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna”)

Uppföljning av arbetet

Riktlinjerna uttrycker att en årlig rapport, såsom denna, ska sammanställas med syfte att beskriva de insatser som har genomförts under det gångna året kring de nationella minoriteternas rättigheter. Rapporten ska i enlighet med riktlinjerna utgöra grund för det samråd med företrädare för de nationella minoriteterna som genomförs årligen.